

ИЗЛАЗИ
УТОРНИКОМ, ЧЕТВРТКОМ
И НЕДЕЉОМ

ЦЕНА
ЗА 1 МЕСЕЦ 1 ДИН.
ИЛИ 1 КРУНА

ПРЕТПЛАТУ ПРИМАЈУ
СВЕ ПОШТЕ У СРБИЈИ И
ИНОСТРАНСТВУ

ЗВЕЗДА

ПОРОДИЧНИ ЛИСТ

Претплату треба слати
Стени М. Веселиновићу
проф. богословије

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА НЕ
ПРИМАЈУ СЕ

ТУЖОБНИС НЕ ПРАЋАЈУ СЕ

УРЕДНИШТВО СЕ НАЛАЗИ
У МАТЕДОНСКОЈ УЛИЦИ
БР. 6

БРОЈ 10 ПР. Д.

УРЕДНИК: ЈАНКО М. ВЕСЕЛИНОВИЋ

БРОЈ 10 ПР. Д.

СРЦЕ И МИСАО

О, да је благословен онај свети час,
Кад сам разуврен растао се с надом;
О, да је благословен онај рајеки глас,
Што ме растави с невољом и јадом!...
Срце је моје увенуло цвет;
А мисао лака једна капља мала,
Капља свеже росе, што је прошла свет —
Па на мртвој круни уморна заспала!

Соколовић

СВЕ ЗА ЈЕДАН ДАН

— слика из београдског живота —

(наставак)

У узаноме ходнику пред „заседањем“ општинскога суда било је много парничара са својим заступницима разне врсте, и неколико лажних сведока, који се налазе „под руком“ или на вел. тргу или око каване код Уједињења. Парничари оштре језике за рочиште, њихови заступници преслишавају сведоке, да неби пред судом више казали него што треба, општински послужитељи дају правне савете парничарима који немају заступнике, или покушавају да склопе на поравнање завађене стране, а једна дама беше се одвојила од ове гомиле и са нестрилењем погледаше на крај од ходника одакле придолазише нови парничари. По свему што је на њој било, могло се приметити да је „машамода“; на лицу јој се видело да са страхом очекује шта ће на суду бити, а кад се на крају ходника појави кума Јулка ова се госпођа окрете прозору и све је дотле гледала у општинску авлију, док послужитељ пред судницом није викнуо: Тоника... Тоника Шпи... Шприн... Шпрингер и Јулка Петровић!

Кума Јулка разгура лактовима гомилу и сва запурена уђе у судницу и стаде баш пред крстом и јеванђељем што су на судском столу, а Тоника, бледа и као да је тролетница тресла, стаде мало у страну од кума Јулке, па се прекрсти по швапски

те изазва смех код судија, што ју је још више збунило.

— Пре свега, господо, поче кума Јулка, ја имам овде да изјавим, да је мој покојни муж био више од десет година општински чиновник, па није лепо што је суд наредио, да пандур позове у судницу прво ову особу овде, па тек после мене.

— Молим вас, госпођо, прихвати председавајући судија, ви ћете говорити кад вас суд позове, а тужитељска страна увек се најпре позива, па после тужена. Ви сте овде тужени, па чекајте кад дође ред на вас.

— Молим, господо, ја не признајем да сам тужена, јер овакве светске швиндлерке...

— Немојте, госпођо, употребљавати вређајуће изразе, прекиде председавајући кума Јулку, то овде није дозвољено, а на улици грдите се колико хоћете.

— Све што кажем доказаћу и нико нема права да ми забрањује бранити се од ове напасти овде, која ми је упропастила онако фини шешир, а већ две године није порез платила...

— Али ћутите ако Бога знате, кажем вам, ви нисте тужитељка, опет поче председавајући да умире кума Јулку.

— Па добро, онда ја тужим ову особу овде и тражим да је суд као швиндлерку уапси, јер она иде по кућама, па после у консулат...

— Али то не иде тако, тужба се подноси пријавнику, па тек на рочишту парничари могу да говоре, објашњава председавајући.

— Па шта је ово него рочиште, виче кума Јулка а из очију јој варнице севају! Ово је рочиште и ја имам права да говорим. Зар се тако поступа са чиновничком удовицом?!

Секретар приђе и шапу нешто кума Јулки, услед чега она за тренутак ућута. Види се, да се познаје са секретаром; али није разумела шта јој је казао, те приђе његовом столу, а председавајући уграби ту прилику и стаде испитивати Тонику.

— Остајете ли ви при тужби, да вам је тужена дужна 7 динара за оправку шешира и да ћете се на то заклети.

— Ја кунем она тушна, одговори Тоника.

— Застарело је, господо, све је то застарело, победоносно узвикну кума Јулка!

— Шта је застарело? нита је председавајући
Кума Јулка погледа у секретара. Изгледало је
да је посумњала у његову искреност; али јој он
климну главом у знак да остане при застарелости
и она охрабрена заврши своју реч овако:

— Све је застарело што ова особа каже, и ја
молим суд да је истера на поље и да јој забрани
да којешта о мени говори. То је све што сам још
имала да кажем, а за дангубу тражим 20 динара,
јер ја имам и друга посла, а не да се овде са ко-
јекаквима судим.

— Од кад вам тужена дугује ових 7 динара,
упита председник Тонику.

— Кат нена муш умрела на правила от инпа-
цирхут трауерхут, одговори Тоника.

— Па кад је то било?

Тоника се збуни, поче да се присећа, али кума
Јулка пресече целу ствар узвикнувши:

— Пре три године, пет месеца и двадесет и
једног дана, јер је покојник баш на данашњи дан
умро, а мене тужну потржу на суд, и то да је бар
ко, него светска пачавра!

Тоника је изгубила парницу, а кума Јулка не
сачекавши саопштење пресуде, оде право г. Управ-
нику да му се сад и на општ. суд потужи.

На основу закона о штампи од 12 Марта 1881
године, са изменама и допунама од 11 Јуна 1892
год, изменама и допунама од 11 Јуна 1884 године,
а придржавајући се нарочито измена и допуна
од 9 Јула 1898 године, ми ћемо да оставимо кума
Јулку да се на само потужи г. Управнику на онога
у кварту и на омаловажавање удовичко-чиновничког
достојанства од стране општинског послужитеља, са-
општивши му узгред и оно „још нешто“, па ћемо
је причекати пред г. Управниковом палатом да се
заједно на даљи посао кренемо. Онај у кварту,
истина, није Бог зна шта учинио, а најмање да је
повредио какву државну тајну, па да ми услед тога
неби смели ту ствар читатељима испричати. Он је
похитао са расправом предмета онога господина што
фарба бркове, не сачекавши да кума Јулка оде и у
Земун због те ствари, па да после офарбани госпо-
дин не криви њу за некакво писмо што је доцније
пало власти у руке; али све се то нас не тиче, па
што онда да се не придржавамо реченог закона са
свима његовим изменама и допунама? —

Пошавши на ручак код Саветиних, кума Јулка
удари улицом у којој је становала она њена прин-
цеза што треба на нешто да се реши, у нади, да ће
је на прозору видети, јер је подне, а у подне про-
лазе том улицом чиновници једне банке и једног
државног надлежства, идући на ручак и на онај нај-
слађи одмор по ручку. И заиста принцеза је била
на прозору, а испод прозора стојаше и удвараше
јој се један мали господичић који на страни није довр-
шио трговачку школу, а у отаџбини је био неко
време официр да после са успехом врши послове
по финансијској струци.

Кума Јулки не беше право кад виде тога го-

сподичића под принцезиним прозором, па намисли
да јој одмах напакости, јер је сад разумела за што
се принцеза тешко ренава да усвоји учињени јој
предлог.

— Сервус, голубице моја, поздрави кума Јулка
принцезу. А где како си данас феи! Да те види
ко за тобом гине, па још да га погледам онако ђа-
воласто као ономад... Извините, господине, ми се
увек тако шалимо. Јулка Петровић — представи се
кума Јулка господичићу.

— Част ми је, Малиша Трикосић. Али ако вас
деранжирам, Mesdames, ја ћу се одмах уклонити.
Може бити да госпођа долази faire confidence de
quelqu'un...

Ово последње кума Јулка није разумела, па
је то још више разерди на господичића, који се у
разговору са дамама радо служио француским из-
разима, да би тиме оправдао поступак једног ми-
нистра, који га је о државном трошку послао био
у Швајцарску да за шест месеца изучи једну струку,
за коју тамо никакве школе не постоје.

— Не знам то, рече кума Јулка, па окренувши
се принцези продужи: Крајње је време, лепојко моја,
да сврнимо ону ствар, нећеш се кајати. Сутра ћу
доћи нарочито због тога и нећу ти дати мира док
не пристанеш. А сад, вама господине, пријатан ру-
чак, а теби срце моје ово: па свом шаком баџи по-
љубац принцези и оде.

Принцеза је остала као врелом водом поливена,
јер је баш пред долазак кума Јулкин казала Ма-
лиши, кад је направно алузију на даму са камели-
јама, да она у њему види неку сорту Дивала. А
кума Јулка је летила Саветиним пуна задовољства
што је бацила угарак и међу ово двоје, мислећи:
нећеш мога, нећеш ни твога, па нека и даље виси
под прозором, унемо ми и писма да пишемо.

И заиста Малиша као да се већ кајао, што је
до сад пола туцета букета принцези „презентирао“,
па бацивши испитујући поглед на њу, удале се
ишак задовољан што се „ствар открила“ пре него
што је са букета пренао на скупе поклоне.

Принцеза се у брзо оствестила и кокетно је од-
вратила Малиши: до виђења, monsieur Duval!

Тандррр... затандрка електрично звонце код Са-
ветиних, који су већ при ручку били. Савета и
њена мати само се згледаше, јер је један гост већ
био на ручку, а кад Саветино дете, које се у ход-
нику давило са парчетом пите, потмулим гласом
објави *тула Јулу*, она плесну рукама и извињивши
се госту сва збуњена истрча у ходник.

— Добар дан желим, добар дан шуре моје мало,
поздрави кума Јулка Савету и њено дете. Управо
рећи: пријатан ручак, јер ти по устима видим, квоч-
нице моја, (Савета је често рађала), да сте већ при
ручку. Па кад је тако, а да нас неби са ручка
узнемиравала, и ја ћу што кажу за совру сести.
И уморна сам и једита сам, па ми нећете моћи
пребацити: сви се гости наједоше, а кум пуче!

— Па извол'те, извол'те, прихвати Савета гла-
сом као кад говори човек кога зуб боли.

Сви поустајаше иза стола кад уђе кума Јулка уз дерњаву шурета, кога је Савета уз пут протреса, од једа што се оно обрадовало новоме госту. Истина, Саветин муж не беше са свим устао, него у погнутом положају издигнувши се мало са столице поздрави кроз зубе госта са: добро нам дошли са пута око земље! Али то није кума Јулки ни мало сметало да одмах седне за сто, пољубивши најпре Саветину матер у руку и бацивши општар поглед на другог госта, који је био мушког рода и седио до Саветине сестре, младе удовице.

Кума Јулку није изненадило што је још једног госта код Саветиних затекла, јер је била позната ствар да они често имају госте било на ручку или на вечери, него се себи чудила како није до сад ништа сазнала о томе новоме познанству њиховом, а често им у кућу долази. То јој да повода мислити, да се ту нешто од света крије, па зловољна што није и у ту тајну посвећена, после трећег залогаја уграби прилику да знаком покаже младој удовици како јој се гост не допада.

Тај гост није био нико други, него песник Салко из Карловаца кога кума Јулка није познавала, али чије је љубавне песме једној њеној младој пријатељици она дочепала, кад се са пријатељицом завадила због једнога свога писма, које се и почињало и свршавало са зумбулом, јер се кума Јулка у њему обратила једном господину са „мој зумбуле“, а завршила је писмо са тестаменталном изјавом: да јој се, кад умре, зумбул у руке мете, да га собом и у гроб понесе! — Салко је прекинуо односе с овим љубавним идиолом, али на доста незгодан начин, а сад је у покушају да закључи брак са миразом баш у месту где се и оне песме налазе, па упућен бивши на кума Јулку као притежаоца тих песама, а не познавајући је, он је дошао код Саветиног мужа да га као њеног доброг познаника умоли за посредовање у овој деликатној ствари.

(свршиће се)

Р О Б

(Ј. П. ПОЛОНОКИ)

Коприва густа
Окно је скрила;
Жалосна прба
Гране је свила.
У даљи чамци
Са белим крилом;
На окну гвожђе
Цикти под пилом.
Зло прошлих дана
Са душе пада;
Слобода, море
Маме га сада.
Духа је доста,
Нестаје мука...
Тек ухо слуша
И нили рука.

Р.

ГДЕ ПОМОРАЊЕ ЗРУ

од
Н. А. ЉЕЉКИНА

(наставак)

V

На станици се гурају комисионари разних гостионица у капама са ширетом, довикујући називе својих гостионица и нудећи омнибусе. Супрузи Иванови и Коњурин стадоше у чуду.

— Куда ћемо? У коју гостионицу? пита Глафира Семјоновна мужа.

— Ах, матушка, од куд ја знам!

— Па онет, треба...

— Сад је модеран узвик „вив ла Франс“, с тога хајдемо у „Хотел де Франс.“ Има ли овде „Хотел де Франс?“ упита Николај Иванович руски.

Комисионари ћуте. Јамачно, у Ници, или није било такога хотела, или омнибус тога хотела није био на станици.

— „Готел де Франс“... понавља Николај Иванович.

— Чекај, чекај... како би било да упиташ која гостионица има руски самовар, па тамо да идемо; јер, од како смо на страни, још нисмо љуцки чаја пили, рече Коњурин заустављајући сапутника, па се и сам окрете комисионарима и викну:

— Ребјата! (децо) Ко међу вама има у гостионици руски самовар?

— Комисионари, разуме се, нису знали руски.

— Руски самовар, „пур те“... наставља Николај Иванович, и тумачи своје речи знацима. Сви ћуте и гледе. — Не разумеју! рече он и рашири руке. — Глаша шта је теби! Преведи им на француски.

— Самовар Рјус, самовар Рјус... Пур ло буљант, пур те... Еске ву аве дан ла готел? рече она.

— Ah! madame désire une bouilloire! (Ах, госпођа жели буљоар) досети се неки комисионар.

— Не, не, буљоар, него самовар Рјус, са угљевљем.

— Самовар! дрекну Коњурин.

— Mais oui, monsieur... Samovar russe c' est une bouilloire. (Та да, господине... Руски самовар то је буљоар).

— Ама, шта си окупио булевар те булевар! Не треба нам булевар, што ће нам булевар? Дај ти нама стан макар у улици, само нека буде самовар!

— Иване Кондратијевићу ви друго говорите. Остав'те се ћаскања... Нити ви њих, нити они вас разумеју, задржава Коњурин Глафира Семјоновна.

— Морају разумети, кад воле руске новце.

— Ама, на што ту говорити? узвикну Николај Иванович. — Они су дивљаци за самовар. Батали, Иване Кондратијевићу, па хајде на срећу у први омнибус, који је на реду. У какву нас гостионицу доведу — биће добра. Та ми и онако не знамо која је гора од горе. Ево омнибуса. Напред!

Иван Кондратијевић притрча првом омнибусу и рече: „овај изгледа мало новији омнибусчић“, па се посади. За њим уђоше и супрузи Иванови.

Живо набацише њихове куфере на кров омнибуса и омнибус пође, минувши раскошну баштицу пред железничком станицом. У баштици су расла поморанџина дрва са

златним плодом, палме, латаније, агате, олеандри и велике камелије с првеним цветовима.

— Боже мој, у каква места долазимо! узвикује задовољно Глафира Семјоновна. — Оранжереје под отвореним небом! Гле, гле, лимунови! Цело дрво с лимуновима!

Иван Кондратијевић се само искоси, па рече:

— Лимунове имају, подаци, а самовара немају!

— Осврните се, осврните се, господо, назад. Ах, какво брдо! поставља Глафира. — А гле, магарца вуче таљиге с кунусом! Кунус већ принео. А код нас! Ја сам тек пред подлак дук у прозору посадила, и Бог зна кад ће му перје нићи. Ено још једнога магарца! Два магарца. А гле даме, даме у половини марта носе танко, летње одело по ули-
цама — гле како је топло.

Прођоше кроз Avenue de la gare — дугачак просекат, засађен гигантским дрвећем. Било је још рано, улични живот се тек почео будити: отвараше се трговине и кафе; куварице у сламним шеширима с корпом на руци, журе на пијаци. Види се један Енглец, дугачак, мршав, у белом оделу, са зеленом вуалом на шеширу; он одмерено шета по булевару. Иван Кондратијевић одмах сврати на њ своју пажњу и рече:

— Гле, како је овај странан! Мора бити да је овданији, талијански пон.

— Не, не, то је Енглец, одговори Глафира Семјоновна. Прошли пут, ми смо много таквих видели у Паризу на изложби.

Најпосле омнибус уђе у двориште гостионишко и заустави се. У дворишту онет видеше поморанчино и лимуново дрвеће с плодовима, расцветале мирте, а на самом уласку — два, као брвно, дебела кактуса, што својим врховима домашаху прозоре на трећем спрату. Вратар зазвони у велико звоно. Истрча човек у годинама, с писаљком за ухом.

— Погађај се, голубице, како би могли лимунове и поморанце дабе јести, рече Иван Кондратијевић.

Момак их поведе да виде собе, каза им цену и предложи им да узму собу с пансионом, то јест с јелом.

— Nous avons deux déjeuners, dîner à sept heures. (Ми имамо доручак у два а ручак у седам сахата) рече он.

Глафира је разумела реч „пансион“ у другом смислу.

— Какав пансион? Комаи пансион? Никола Ивановичу, представи себи, овај нам неки пансион нуди! А зашто то, кад ми немамо деце? Нон, ном, мосје. Пуркуа пур ну пансион? рече она. Ну наван па анфан. Пансион!

— Si vous prendrez la pension, madam, ça vous zera à meilleur marché. (Ако узмете пансион, госпођо, цена је мања).

— Онет пансион! Ама шта је он окупио с тим пансионом!

— Да он није учитељ?... пита Николај Иванович.

— Али он види, да ми овде немамо деце.

— А може бити да он има пансион за одрасле, за обучавање Руса у француском језику? Запитај ти, какав је у њега пансион? То можеш унитати: у толико си се већ научио француски.

— Све једно; не треба нам никава пансион. Хоћете ли да узмемо ове собе? Једна стаје осам а друга — дванаест динара дневно — објасни Глафира.

— Дванаест четвртака (франака) по четрдесет ко-

пејки, то је 4 рубље и 80 копеејки на наше новце, рачуна Николај Иванович. — Поскupo, али шта да чиниш...

— Ница је ово... Нема се шта рећи. Овамо публика и долази само да новце строши. Најмодерније место у иностранству. Хоћеш да видиш, како поморанце расту — е онда и плаћај! Узимамо ли ове собе, шта ли? настави она.

— Чекајте, чекајте. А како би било, да ми њему „вив ла Франс“ подвикнемо; може бити да би он, ради руско-француског јединства, спустио цену, рече Коњурин.

— Таман! То јединство се само у нас цени, а овде нико о њему и не мисли. Је ли ти видно синоћ онога кондуктера? Узе два и по франка да никога у купе не пушта, — па ти одмах сапутника на ноге посади. Не, где већ није наше пронађало! Ваља узети. Узимамо ове собе, мусје! рече Николај Иванович и удари Француза по рамену.

— Avez pension, monsieur? (Са пансионом, господине) наново унута овај.

— Онет он! Нон, нон. У нас нон анфан. Ми смо без анфана допутовали. Вуаља: же, ма фам и воћарски трговац с Клискога проспекта — то је све.

Николај Иванович се куну по прсима и претом показа најпре своју жену, па после Коњурина.

(Поставише се).

НЕЧИСТА КУЋА

Denis Langat

е француског

Велизар Ј. Митровић

I

Марсел Жиродон познати млади уметник, сликар, наследи неког свог рођака, удовца без породе, и као наслеђе доби једно имање у Нормандији. Оно се састојаше из једне кућице и парчета земље. Али шта ће са њим да ради он, Парижанин, који је свој рад и укус развио у великој варони, у којој је увек становао?

Да ли да је изда? Да ли да је прода?

Решив се на ово последње, једног лепог јутра он пође у Евре а одатле се упути у Вирелаж, оближње место где се налазаше његова нова својина а и канцеларија бележничка, који образова масу. Од њега Марсел хоћаше чути савете.

Г. Барбо га и не саслуша.

— Обрадован сам вашом посетом, драги г. Жиродоне, рече му љубазно, мило ми је што смо се видели.

— Хтео бих продати, рече Марсел.

— Добро ћете учинити, одговори бележник, који могаде само потврђивати.

— Мислите ли да ће то бити лако?

— Све се продаје драги господине, с тим ако је цена умерена; колико хоћете?

— Хм! Па једно дванаест хиљада динара.

— Ох! ох! Дванаест хиљада динара! Е одмах се може познати да живите у Паризу где се земљиште мери на сантиметар!

— Онда колико ви велите?

— Ја велим да ћете наћи кунца, који ће платити пет до шест хиљада; о вашој цени ви помишљати.

Наследник повика:

— Шта! Тако мало!.. Али то је тек само понуда!

— Верујте, то је све што вреди.

— Најпосле, рени се Марсел после подужег расуђивања, гледајте што више.

— Као за самога себе, драги господине; имајте уверења!

II

Три месеца протеклоше, а од бележника никаква гласа; још три протеклоше, опет никаква гласа.

— Да ли ће се тај посао једном свршити, рече сликар сам себи.

И поново отпUTOва у Вирелај.

— Ја вас очекивах, рече му г. Барбо; изгубисте ли стрпљење?

— Најзад. Ја се надах бржем решењу. Јесте ли извршили све што треба?

— Дабогме да сам извршио.

— Па нико се не пријављује?

— Нико.

— Што то?

— Несрећна ствар! Ваша се кућа не може никад продати!

— Шта то велите?

— Та је кућа нечиста!

— Па онда!.. Верујете ви зар и у такве будалаштине?

— Није стало до тога шта ја верујем него шта се о њој прича. Сваке ноћи, од онога дана када објавих да је за продају, све игра, све бубња у кући вашег покојног рођака, а ви сте је оставили украшену његовим намештајем. Ту вам је безгранична лупњава.

— Приче!

— Ја сам врло далеко да бих могао чути; али сам сам ишао тамо пре четири месеца. Видео сам дар-мар. Намештај поремећен и испревртан, стоно посуђе поломљено, слике откачене од својих ексера.

— Дајте ми кључеве.

— Ево их... Шта ћете чинити?

— Има ту нека тајна коју ћу ја открити; хоћу да дознам и дознаћу!

III

Кућа рођакова беше скромни павиљон, доста добро изграђен, али већ старе конструкције. Три одаје при земљи, један подрум, један таван; то је све. У њу се приступа помоћу неколико степенница, пошто се најпре прође малено двориште опасно зидом на ком се налазе врата за излазак на друм често посећиван кириџијама. С једне стране налази се кућа крчмарева, с друге стране простире се земљиште добро за обраду али унарложено.

Једно за другим, и не без муке јер су браве отпочеле да рђају, Марсел отвори врата спољна, по том од стана. У њему беше све испретурано. У сали где се најавно, по најпре улази, сто и столице оборене, орман за посуђе отворен зјани, а само посуђе у парчета поломљено; у соби постеља попречена на вратима, орман празан а рубље растурено по поду, слике понадале са дувара а стаклети им полунапани; у кујни посуђе бакрево и блехано разбијано по поду.

— Право мало разбојиште! рече Марсел без икаквог узбуђења.

Прикупи парчета и избаца их на поље а ствари размести, кревет покри белим застирачем и пође.

Ну у тренутку, када хоћаше изићи у двориште сети се да није прегледао подрум. Из прве одаје ступи у њ подигнув поклонац. На овом месту ништа није измењено: неколико празних буради, неколико прашљивих боца такође празних и гомила дрва, све на свом месту. Ту се није ништа дирало.

— Разборити духови! рече сликар; бојали су се да не озебу!

Поне се, затвори врата и оде у суседну крчму. Жером, газда, добро га познаваше. Приђе му говорећи:

— Ви сте ваљда дошли да прегледате ваше имање, г. Марселе, које нико неће купити?... Зацело несрећа!.. Без сумње, дознали сте шта се ту догађа?..

— Рекли су ми; а и видео сам.

— Али још нисте чули!.. Ах! господине, човек мора веровати да тамо сами ђаволи поседују!

— Ја их не би саветовао да опет дођу, одговори сликар, јер их имам чим дочекати.

То рекав показа револвер; крчмар се засмеја:

— Куришумом? рече. Духови ће се томе подсмевати! Просто као сунце даху ветра!

И Жером отпоче причу о природи духова, неопипљивих, нематеријалних и невидљивих; а његова жена не проговорив дотле ни речи, климаше главом понављајући:

Тако је! Тако је!

Али Марсел прекиде њихов говор:

— Добро! Држим да ћу их видети! рече. Дајте ми вечеру.

Кад вечера он се диже.

— Идем да спавам, рече.

— Зацело не у кући покојног рођака? новика крчмар.

— Зашто не? Видео сам, хоћу и да чујем. Зато сам и дошао!

IV

Један дан путовања приуговљавља добар сан, а Марселу још младом човеку у толико већма; и Морфеј не требаше га дуго љуљукати јер већ беше у земљи снова.

На столу лампица заврнута слабо осветљаваше собу.

Он спаваше читав сахат, док га некакав изненадно произведени шум у првој одаји не трже из сна.

Брзо скочив с постеље, дограби лампу и свој револвер те јурну у салу: тамо нађе преврнут сто... али више никог! Уђе у кујну опет никог! Врати се и прегледа улазна врата: она беху два пут забрављена!.. Остаје још подрум. Пожури тамо, али и у њему пуста тишина! Ипаче има још само мален прозор подрумски, који гледа на малено двориште, али кроза њ једва да би проишло мало какво дете.

— Хм! Хм! учини сликар, ама то нека ђаво јест!.. Само да ли ће бити већи од мене?

Не леже поново да би био спремији у случају нове узбуне.

Али те ноћи дух остаде тамо где је. Најутра Марсел изиђе да доручкује.

— А! а! суседе, узвику Жером видећи га где улази, ви као да нисте ноћас добро спавали?... Та и ове ноћи беше некаква луна у кући вашег рођака!

— Од гуд ви то знате?

— Којешта! на и ми чак били смо пробуђени!.. Сво се овде чује!.. Да ли да помислим да сте то ви лунали уређујући ваше покућанство?

— Ја не, одговори Марсел, али сам већ спремно за тога што премеће моје покућанство!.. Али стриљења!.. Че кајући добро сам изгладнео.

Служећи свога госта, за време док овај јеђаше и пијаше са апетитом кога је појачала ноћ без сна, крчмар настављање разговор:

— При свем том, то, што се тамо догађа, по вас је донста штетно!.. Вала имаће је да би се за њега могло узети дванаест хиљада франака!.. Али, данас, ето ја први не бих дао више од сто педесет пистола!.. Па онда знате шта бих ја радио?

— Шта би сте радили?

— Ја бих срушио грађевину... Кад не буде куће, неће бити ни духов!.. А толико таман вреди само земљиште.

Видим те на што циљаш! помисли сликар погледавши га неверљиво од главе до пете.

По том гласно:

— Да! да! али га по ту цену нећете добити ни ви, ни други когод!

— Ох! повика Жером, ја на то и не помисљам!.. Ово што рекох, то је само тек да се разговарамо!

У

Ушав, као и прошле ноћи у нечисту кућу, Марсел овог пута не леже, само се премести у прву одају, да ту причека походу духов; извади неку стару купусару коју, седнувши за сто, отпоче читати према лампи, која се заклоњена не могла с поља видети.

Прође један час, па и други; нико не дође.

Поред његове лектире, узгред буди речено, мало занимљиве, и толиких цигарета, почеше му се очи скланати, и таман се хтеде предати сну, кад скочи, потресен лупом удареног и баченог метала, која груну уред неме тишине као прасак грома.

Али, као и прошле ноћи, нико!.. а сви отвори хер метично затворени!..

Марсел отвори прозор и погледа на поље: зелено двориште и пут осветљени месецом, бежу пусти и у тишини.

— И по други пут! узвикну сликар затварајући прозор.

Подигне своју кухињску батерију и леже у постељу мислећи:

— Похода је свршена; ове ноћи они више неће долазити!

Остатак ноћи беше миран и изиграни сликар могаће с миром спавати.

Чврсто је спавао и пробуди се доцне у јутру.

Прва му брига би да се да на ново испитивање своје покретности, у нади да ће што пронаћи. То после повеће муке би без користи. Отпоче да се љути и пеује помишљајући:

— Има ту нека тајна сплетка, која се не да докучити... Један је факт, да се дух увек јавља у побочној соби а никад у оној у којој сам ја... Очеvidно ме светлост издаје... Идуће ноћи радићу боље.

Крчмар Жером дочека га са изгледом притворног сажалевања.

— И опет беше лупњава код вас, јадни господине Марселе!.. Чули смо!.. Ах, како би ја страховао да сам на вашем месту!

— Ба! немарно му одговори сликар, поскидане су ми

рантљике, ја сам их опет окачио, немате се шта узнемиравати!

— Тако је, али што се тиче мене, ја бих се решио да је продам пошто по-то, не бих даље куцао ђавола!

То беше увек исто подваживање: у души Марселој пробуди се нека сумња.

— Ти, прикане мој, помисли он, мора бити да си умешан у ту аферу, а твој циљ је да добијеш земљиште и кућу за четвртину праве цене. Видим те... Да, да! Знамо се!

Не забавивши се даље разговором свршав доручак изиђе и оде својој кући.

— Рђаво сам спавао, рече: хоћу да пробам ако могнем заснати.

Он сиђе одмах у подрум. Тамо необичном пажњом, да се звук не би чуо, отпоче размештати дрва која се налажаху набацана у једном углу: не показиваше се ништа необично. Требало је дакле даље разгледати. Оде на гомилу боца, опет никакав резултат. Преостајаху још бурад. Беше их седам: четири доле при земљи а три озго на њима. Полако поскида ове, потом размакну она доња...

А тада...

Тада, у зиду при земљи, појави се једна повећа рупа да кроз њу може човек проћи!

Не беше више сумње: кроз тај отвор неваљали Жером увлачаше се у нечисту кућу.

Али како продираше кроз препреку од гомиле буради?

Марсел испита оно које беше нашао примакнуто зиду: од остраг данцета не имаше. И што се тиче предњег, оно се могаће покретати и то изнутра.

Све се дакле обелоданило!

Једном ушав из суседног подрума тобожни дух се пењаше уз степенице, подизаше поклонац и чиниаше бруку од покретних ствари. Кућу, будући пуста, он могаће по вољи преметати. А од кад се њен сопственик настани, он се ограничи на претурање стола и неколико шерпи.

Овде се одмах јавља питање: како тај дух могаће извршити ово последње знатно дело?..

Не мари! мистификатор беше познат, требаше га још само ухватити на делу!

VI.

Марсел поново размести све и врати се крчмару.

— Мислим, да још није доцкан да послушам ваш савет.

— А! а! јесте ли размисљали?

— Овде губим скупоцено време и све ће се свршити повредом живаца!.. Убрзатко, тога је доста!.. Него да се разговоримо: земљиште са кућом вреди донста дванаест хиљада; јесте ли се — на то решили, или колико би сте ми дали?

— Ох! ја у опште нисам ни помишљао на то: ну баш да вас обвежем, дао бих можда до хиљаду и пет стотина франака.

— Ма дотераћете ваљда до две хиљаде?

— Ах, то ни помислити!.. Ја купујем само земљиште а оно и не вреди више!..

— Најпосле разговараћемо о томе другом приликом. Све ће зависити од тога, како ће пдућа ноћ проћи. Ако духови и опет дођу, а ја и опет видим нигде никог нема, вере ми! решићу се!

Кад Марсел оде, Жером рече својој жени тарући рукама:

— Ту је!

— Добар назар, човече! рече крчмарица.

— Међутим сликар учини припрему која и не би дуга. Сиђе с лампом, коју одмах угаси, до последњег степену подрумског, где беше начинио заседу. У једној руци држаше припремљена палидрвца. Чекао је у најгушћој по-мрчини.

Ишчекивање не имађаше никакве забаве, с тога се Марсел наоружа великим стриљем. Али он се радоваше будућности помишљајући на поражен изглед лица свога подмуклог суседа, који ће бити ухваћен као миш у мишоловци.

Најпосле, један лак покрет, за тим једва осетно шупкање, — покретно данице мрду, — отвори се, готово одмах чу се лагано клизање једне ноге по песку...

Сад је тренутак!

Марсел наједанпут зачепи једно палидрвце...

Подрум се осветли!

Он виде неваљалог Жерома, са дугачком металном шипком у руци, где убезекнут клеца и клеца као ноћна тина, која бежи поплашена!

— А! а! господар угурсузе, повика сликар, дакле сам вас овде ухватио!.. Али шта хоћете са том шипком, красни јуначе ноћни?

Крчмац премудра:

— Ја?... Ништа!.. Верујте!..

— О да, да! ја већ погађам, казаћу вам!.. Има у патосу кухињском, која је изнад нас, неколико пуковина, кроз које ви протурите ваш мађионички штапић, издигнете га, онако мало од ока, и њиме сурвате све што му је на путу... То је врло духовито, вере ми! И ја вам на томе честитам!.. Сад пак, говоримо о ствари: сутра ћете пак отићи са мном код бележника и избројаћете ми шест хиљада франака за моје изање.

Крчмар хтеде протестовати.

— У противном, настави сликар не цунтајући га да говори, у противном ја ћу објавити ваш карактер!.. Отвор у зиду и буре одаднине, које вас окривљује, ту је... Ви сте мене хтели начинити зевзеком, а ја вам, видите, на врло прест начин продајем моје добро, колико и вреди... Под овим условом тајна ће остати међу нама. Али нећу никаква одговлачења. Одмах се решавајте, или ћу вас предати власти!

— Али ако ја немам ни десети део — покуша крчмар.

— Ви ћете позајмити!.. Пристајете ли?

— На нек тако буде! промуца крчмар жалосно. И одмах, сутрадан, акт продаје би извршен и новац положен.

— У добри час! рече бележник купцу, кад све би свршено, ви се ни најмање не бојите духова!

У место њега одговори Марсел:

— Ох! сам господар Жером је некакав храбри дух он зна у чему се ствар састоји!

и васпитања лако ће се, из овога што иде, увидети. Дакле, без даљег увода:

Шта мисли жена (кад се већ једном реши да мисли):

Да је она била лена и „феш“ девојка, каква се данас више не налази: да је могла да начини много бољу „партију“, него што је начинила; да је она онда само хтела, начелник министарства Н. Н. сматрао би се за срећног, да се њоме ожени; да су господин А. и господин Б. на дан њене свадбе извештајно несрећни били; да би њен муж требао боље ценити срећу, што је њу добио; да се она до њега управо рећи спустила; да је она скромна и без никаквих жеља; она изгледа тако млада, да, просто, нико не верује; да је њена фамилија врло отмена; да њене пријатељице имају, управо рећи, безобразну срећу; да је она добра домаћица какве лако нема; да се нико не уме са једном багателом од новца тако лено одевати као она; да би она, само кад би на тоалету толико трошила као г-ђа М, била права ленолица и боље изгледала од ње; да је г-ђа Р. са свим обична жена; да се г-ђа О. веома неукусно облачи; да је г-ђа Ц. бестидна кокет; да су остали мужевни, који немају такву жену, као што је она, просто за сажаљење; да би она још могла да опчини, само кад би хтела и кад би јој до тога било, као г-ђи П.; да не чини право, што се већ тако рано повукла; да она у пркос својој угојености, има још врло лену фигуру; да је просто чудо, како се то гоји с дана на дан све више, кад ништа не једе и кад се само по цео дан једи; да је г-ђа Е. управо много лебља од ње; да су снајдерке један одвратан народ, и да јој ни једна не зна кројити ваљан струк, па да лепо стоји; да јој „шустер“ увек велике цинеле прави; да нико не онажа оно мало врзница, што она само тргне преко обрва; да је већ ужасно, како се све њене пријатељице беле, док она само мало прашка... да њој, хвала Богу, није ни потребно, да се тако удешава као друге, јер је она лена „женска“; да све то њеним пријатељицама ништа не помаже, јер се разлика види; да се код свију њених познаница много горе кува него код ње; да се на њеним поселима увек добро гости забављају; да је реткост наћи, да је једна таква домаћа жена у исто време и тако фино образована, као она; да је штета само, што то њен муж не уме да цени; и на послетку, да је она изак задовољна, што је таква као што је, а не, не дај Боже, као што су друге.

Шта муж мисли:

Да је од њега управо била права глупост, што се оженио; да он више не може да појми, како то, да је овако наметац човек, какав је он тек увек био, могао да падне у ту стару клопку; да откинута дугмета и хладна кафа већ многог наметног човека имају на својој савести; да се у браку долази с кини у бару; да је он неоспорно био велики несретниковић, који је огромне среће имао код жена; да још и данас добро изгледа и да на улици, само кад би мало боље пазио на себе, не би нико рекао, да је он „отац породице“; да су жене само потчињена створења; да би с његовом женом било врло тешко изићи на крај, само кад не би човек тако умео као он; да у његовој кући његова воља влада, а само изгледа, као да га много не слушају; да његова жена има ужасан ресект од њега; да се у кући ништа не деси, што он не би знао; да је он и сувише општроуман, а да би га жена икада могла вући за нос; да он по који пут подусте због мира у кући, али

МИСЛИ РАЗНОЛИКЕ

фотографисане мисли разних душа

Разни људи разне мисле. Разне мисле људи једнаке старости и једнакога пола, а у колико је та разлика већа код особа разнога реда и разних година, разнога положаја

не из слабости; да је он, ђида, врло далеко од пануче и да се просто чуди, како по неки људи могу да се згуре под панучу; да је његов начелник најнесноснији двопожац на свету; да се његове заслуге не цене довољно; да би му једна мала, првена, свилена ружица у руци од капута, веома лепо стојала; да га послови растрзавају; да је каснија један ванредан проналазак; да је његова жена у својој љубомори са свим неразумна, пошто нема никаква повода; а да би јој он, међутим, веома лако могао дати повода за љубомору, само кад би хтео; да се г-ђица Ј.— само зато није удала, што је он није узео; да пријатељ Р. не би никада нашао одзива код г-ђице Ј. само да се он није драговољно повукао; да су се многе узалудно надале његовој руци; да га лепа госпођа А. баш не гледа ружно својим приим оком; да лепушката касирка нешто баје око њега; да је дуванџика на Ђошву, она „феш женска“ са свим несрећна, кад он своју „крем де кубу“ купи на другом месту; да он има много више косе на глави, него његови пријатељи, и да би и још више имао, само да му није опала; да је он боље очуван него други његови познаници и да би још могао да се подухвати са каквим много млађим од себе; да се његова деца васпитавају само по његовим упућствима; да ће његов син остварити све планове, које је он морао да напусти и да ће све оно достићи, што је њему, на жалост, било, ускраћено; да његов син неће бити то, што је он и да се неће женити, ма да бећари ипак воде бедан живот; да, најзад, сваки мора испунити државно-грађанске дужности и не сме допустити, да му се племе затре; да ће његова деца ударити оним путем, којим их он поведе; на послетку, да и једно вече у породичном кругу, крај домаћег огњишта има својих дражи за онога, који се људски изјурно; да жене нису никад задовољне и да је његова жена могла на горега наћи. И на завршетку, ко зна, куд би његов крај био само да је другаче било...

Шта мисли мати:

Да друга деца, кад се роде, изгледају као мајмунци, док су њена сва изгледала као ангели; да нема лепше и паметније деце од њене; да је непојмљиво, како друге мајке могу бити тако уображене са својом децом, која се са њеном ни сравнити не могу; ето, како она није ништа уображена са својом децом; да њена деца улицом увек обрате на се пажњу због своје лепоте; да она своју децу облачи, истина просто, али веома укусно; да су њена деца много боље васпитана него остала деца; да су деца, која се с њеном свађају, невоспитани, пакосни мангунџићи; да су њена деца чудо од даровитости; да су се код њих још у колевци онажали знаци ванреднога разума; како се, на пр., њен Јовица намрштио, кад је видео, како га је нека сусетка даривала само једним динаром; да би њен Пајица, само кад би хтео, могао бити први ђак у школи; да су њена деца некако другаче створена него деца других људи и зато се с њима мора на особити начин поступати; да се само она уме, као што треба ово деце наћи; да се у школи ужасно много од деце тражи; да су учитељи и професори пакосна створења, којима је главно да децу

намуче и да је за дивно чудо, зашто готово сви наставници имају увек „низму“ на њену овако красну децу; да лепост њенога Миливоја првостиче чисто из претеране генијалности; да г-ђа Фемка наставницама своје деце мора бити даје велике поклоне, те имају увек тако добре оцене; да друге мајке своју децу мажењем ужасно кваре; да се са бонама и гувернантама не може изићи на крај, јер немају појма о педагогији; да њена Јулија није ни мало пакосна, само је не треба дражити; да је овај или онај, који би имао штогод и њеној деци приметити, просто нитков; да би њена деца боље учила, само кад би се нашла добрих учитеља; да се према деци мора бити строг (разуме се, према туђој); да г-ђа Софијина Јелена безобразно кратке сукње носи, само да мати изгледа млађа; да ће њен син бити министар; да за њене кћери просто нема партије у овој земљи; да је њена старија кћерка најлепша у престоници, а млађој, која на њу личи, нема равне на Балканском Полуострву; да је све, што друге мајке причају о напретку и добрим странама своје деце, пусто разметање; да је велики простаклук своју рођену децу хвалити, и да она то никад не чини.

(наставиће се.)

ВЕЛЕШКЕ ИЗ КЊИЖЕВНОСТИ И УМЕТНОСТИ

А) С Р П С К А.

Штампан је и растура се „Србобран“ велики Српски народни илустровани календар за 1899 год. цена му је 1 динар, или 40 новчића. Забавни — поучни део броји 26 разновремених радова а слика имаде 44. Као и осталих година тако и овај „Србобран“ уређен је одлично, а и слике су му врло лепе. Препоручујемо сваком српском дому и као занимљиву и као корисну народну читанку. — Само би једно имали да приметимо и само жалимо што то морамо учинити. Неко који се потписује *Милан*, штампан је у овом „Србобрану“ под потписом песму „Србинова молитва“. Међутим ова песма није његова већ ју је он украо од Војислава Ј. Илића. Она се налази штампана у Војислављеvim песмама на стр. 126, а под насловом „Словенско звоно.“ Разуме се да ми за ово нећемо да кривимо уредништво, јер се то може свакоме десити и поред највеће пажње, само би желели да уредништво у будуће припази на овога и њему подобне бесавеснике. Не би било на одмет и да му цело име и занимање преко јавности изнесе, како би га се остала уредништва могла чувати.

„Празноверство његове последице и утицај на народни живот,“ зове се књижица коју је написао Милан Ј. Путиковић, свршени богослов, а сада свештеник. Велика је 6 табака, а цена јој је 0-80 дин. Ово је добро израђена и врло корисна књижица.

У Београду продаје се лист само код продаваца на број.

САДРЖАЈ: „Срце и мисао“ (песма) — „Сво за један дан“ (наставак) — „Роб“ (песма). — „Где поморанце зру“ (наставак) — „Нечиста кућа“ — „Мисли разнолике“ — „Велешке из књижевности и уметности“.

Власник Ст. М. Веселиновић. Штамп. Св. Николића об. ВЕНАЦ БР. 2.—БЕОГРАД. Уредник Ј. М. Веселиновић.